

EURÓPAI FÜZETEK 45.

SZAKMAI ÖSSZEFOGLALÓ A MAGYAR CSATLAKOZÁSI
TÁRGYALÁSOK LEZÁRT FEJEZETEIBŐL

Szűcs András Piacfelügyelet az Európai Unióban

Fogyasztóvédelem, a fogyasztók egészségének védelme

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati
Stratégiai Elemző Központ és a
Külügyminisztérium közös kiadványa

Európai Füzetek

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ és a Külügyminisztérium közös kiadványa.

Felelős kiadó: Szeredi Péter

A szerkesztőbizottság elnöke: Palánkai Tibor

A szerkesztőbizottság tagjai: Bagó Eszter, Balázs Péter, Balogh András, Barabás Miklós, Bod Péter Ákos, Erdei Tamás, Hefter József, Horváth Gyula, Hörccsik Richárd, Inotai András, Kádár Béla, Kassai Róbert, Kazatsay Zoltán, Levendel Ádám, Lőrincz Lajos, Nyers Rezső, Orbán István, Somogyvári István, Szekeres Imre, Szent-Iványi István, Török Ádám, Vajda László, Vargha Ágnes

Főszerkesztő: Forgács Imre

Szerkesztő: Bulyovszky Csilla

Szerkesztőségi titkár: Horváthné Stramszky Márta

A szerkesztőség címe: MEH Európai Integrációs Iroda, 1055 Budapest, Kossuth tér 4.

Telefon: 441-3380

Fax: 441-3394

Lektor: Dr. Kátai Anikó

Kézirat lezárva: 2003. június 26.

Grafikai terv: Szutor Zsolt

Fényképek: Csorba Gábor

Portréfotó: Csorba Gábor

Nyomás és előkészítés: Visit Nyomda & Stúdió

ISSN: 1589-4509

Budapest, 2003.

Kedves Olvasó!

Van a hagyományos piac, ahol húst, tojást, esetleg kenyérpírtó masinát és karácsonyfa-izzókat veszünk. Az efféle piacokat megszoktuk, az ilyenek szomszédságában nőttünk föl, ismerjük működésüket, többé-kevésbé fel vagyunk vértézve a ránk leselkedő veszélyek ellen. Tudjuk, hogy mit higgyünk el a kereskedőnek, s mit ne. De mi történik, ha rendeléseinket immáron számítógépen adjuk le, s a termék, amelyet megkapunk a pénzünkért, hibás, használhatatlan, vagy éppen nem szabad a gyerekeinket a közelébe engedni?

Az új típusú piacok felügyeletét máshogyan kell szervezni, talán bonyolultabbak a szabályok is, de az európai tagállamok gyakorlatát tekintve a fáradozás megéri, mert a szigorú rend a fogyasztók biztonságát védi. Azok pedig végső soron mi volnánk. A hazai jogrend alkalmazkodott az európai ajánlásokhoz, a fogyasztóvédelem területén most már csak az utolsó simításokat kell elvégez-

ni. A cél az, hogy ne lehessen becsapni a vevők nagy tömegeit, s évek múlva a piacon vagy az üzletben drága pénzen vásárolt termékeinkkel, elektromos berendezéseinkkel, játékaikkal ne találkozassunk a Pocsék Áruk Fóruma című televízió-műsorban.

I. Fogyasztóvédelem az Európai Unióban

A Római Szerződéssel 1957-ben létrejött Európai Gazdasági Közösség alapvető célja a közös piac megteremtése, egyebek között a termelés és az elosztás támogatása volt. Az EGK-szerződésben ekkor még nem szerepelt a fogyasztóvédelem, mindössze néhány cikkelyben fordul elő a „fogyasztó” kifejezés. A fogyasztóvédelmi szabályozás fontosabb állomásai a következők:

• 1990–1992

Az Európa Tanács – 1989. november 9-én elfogadott – első hároméves fogyasztói programjának keretében a Bizottság külön hároméves fogyasztóvédelmi cselekvési tervet készített.

A Maastrichti Szerződés nyomán egységesé váló belső piac kialakításával együtt a teljes körű fogyasztóvédelem is a program részévé vált.

• 1993–1995

Az önálló Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság (a DG XXIV., illetve 2000 óta DG SANCO) létrejött. A Maastrichti Szerződés a fogyasztóvédelem témakörét önálló stratégiai területként ismerte el. A főigazgatóság hét igazgatósággal és 27 osztállyal működik.

• 1996–1998

Az élelmiszerekkel kapcsolatos problémák (a szarvasmarhák szivacsos agyvelőgyulladásá vágy a dioxin-krízis) miatt kiemelten kezelik

a magasabb szintű élelmiszerbiztonságot és a fogyasztók egészségének védelmét.

Az erre vonatkozó szabályozás – az öt fogyasztói alapjog figyelembevételével – a következőket célozza:

- › Az egyes árukra vonatkozó műszaki-biztonsági előírások szavatolják a fogyasztók személyi biztonságát és egészségét azáltal, hogy csak megfelelően biztonságos áru kerülhet ki a piacra, illetve az egészséget károsító áruk (dohánytermékek, alkohol) reklámja visszaszoruljon. (A szolgáltatások biztonságosságáról szóló irányelv jelenleg áll kidolgozás alatt.)
- › A tisztességtelen szerződési feltételek vagy hátrányos kölcsönszerződések, illetve megtévesztő reklámok ne veszélyeztessék a fogyasztók gazdasági érdekeit, ne készítsék őket hátrányos üzletek megkötésére.
- › A fogyasztók az áru vásárlásához vagy a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges valós tájékoztatást (áru adatai, gyártó és forgalmazó adatai, minőségi adatok, ár, használati-kezelési útmutató stb.) maradéktalanul megkapják, illetve minden, az érdekek érvényesítéséhez szükséges ismerettel rendelkezzenek, lehetőleg iskolai oktatás keretében megszerezve azokat.

- › A hibás áru vagy szolgáltatás okozta kár a lehető legolcsóbb, leggyorsabb és leghatékonyabb eljárással megtéríthető legyen.
- › A fogyasztói érdekek képviselőjében eljáró civil szerveződések közösségi és nemzeti szinten egyaránt részt vehessenek a fogyasztók érdekeit érintő szabályok kialakításában.

- *1999–2001*

A fogyasztóvédelmi politika prioritásait és legfontosabb feladatait az Európai Bizottság 1998 decemberében fogadta el.

A program kiemeli:

- › a fogyasztói érdekek védelmének erőteljesebb érvényesítése iránti igényt az Európai Unióban;

- › a magas szintű egészségvédelemhez és biztonsághoz fűződő érdekek fokozottabb érvényesítésével kapcsolatos elvárást, és hangsúlyozza
- › az Európai Unió fogyasztói gazdasági érdekeinek teljes körű tiszteletben tartásához fűződő követelményt.

Az információs társadalomban végbemenő változások közül az elektronikus kereskedelem képes a legmélyrehatóbb módon megváltoztatni az eladó és a fogyasztó közötti kapcsolatot. Egyelőre hiányzik az elektronikus kereskedelemmel szembeni bizalom, ezért – a lehetőségekhez képest – még kevesen élnek ezzel a vásárlási formával. A közösségi fogyasztóvédelmi politika megfelelő szabályozási keretek biztosításával előmozdíthatja a fogyasztói bizalom növekedését az elektronikus vásárlások iránt. Mindehhez az szükséges, hogy a jelenlegi szabályozást úgy változtassák meg, hogy az alkalmassá váljon a fogyasztói érdekek védelmére az elektronikus kereskedelemben.

- *2002–2006*

Az Európai Bizottság tavaly fogadta el és tette közzé az új fogyasztóvédelmi stratégiát. Ennek három fő célkitűzése van:

- › egységes, magas szintű fogyasztóvédelem;
- › a fogyasztóvédelmi jogszabályok hatékony végrehajtása;
- › a fogyasztóvédelmi szervezetek bevonása a közösségi politikába.

II. A közösségi és a hazai piacfelügyelet jellemzőinek összevetése

Az Európai Unió szabad és egységes piacán mindent lehet árusítani, ami más ország piacán már megjelent, a forgalmazás útjába semmilyen adminisztratív akadály nem gördíthető.

A magyar piac az elmúlt néhány évben gyökeres változáson ment keresztül. Korábban az uniós és a hazai termékforgalmazás közötti szembetűnő különbség volt, hogy nálunk a forgalomba hozatalnak adminisztratív feltételei voltak. Az úgynevezett *előzetes*

engedélyezési rendszer szöges ellentétben állt az Európában megszokott gyakorlattal. A magyar piac iránt érdeklődő vállalkozók érthetetlennek találták, hogyan lehet feltétele egy majdani folyamatos forgalmazásnak az előzetes minőségvizsgálat. Azt kérdezték, mikor kell a termékkel szembeni kívánalmaknak megfelelni: a prototípusnak az előzetes minőségvizsgálatkor, vagy pedig a kereskedelemben, akkor, amikor a cikket megvásárolják? Ma már a termé-

kek zöme az Európai Unióban megszokott módon kerülhet piacra, nincs indokolatlan engedélyeztetési eljárás.

Az Európai Unióban a fogyasztók anyagi érdekeit a hatóságok, a társadalmi fogyasztóvédelmi szervezetek és a szakmai szövetségek is védik. A fogyasztók élet- és egészségvédelmét az *állam piacfelügyeleti tevékenységével* biztosítja. Ez azt jelenti, hogy valóban mindent szabad forgalmazni – az áru tulajdonságainak tisztességes és teljes körű ismertetése mellett –, amíg a hatóság meg nem állapítja a termékről, hogy az nem biztonságos. Ha a gyanú beigazolódik, a hatóság intézkedik. A gyártók és a forgalmazók azonban ezt meg sem várják, *önként* kivonják az árut a piacról, és kártalanítják a vásárlókat.

Magyarországon is csak biztonságos áru hozható forgalomba. A biztonságot jogszabályban megfogalmazott követelmények teljesítése alapján kell megállapítani. A kockázati tényezők felmérése a gyártó és a forgalmazó feladata, és e mérlegelés befolyásolja a majdani forgalmazás mikéntjét is. A magyar jogi szabályozás alkalmazkodott a közösségi rendelkezésekhez. 1997-ben lépett életbe a fogyasztóvédelmi törvény, ezután alkottuk meg az EU-irányelvekre alapozott, a gépek, kifestőveltségű berendezések és játékok biztonságosságára vonatkozó jogszabályokat, valamint a termékek és a szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról szóló 79/1998.(IV. 29.) kormányrendeletet.

III. Piacfelügyelet napjainkban

Miután az áruk forgalomba hozatalát liberalizáltuk, indokolt működtetni egy olyan *ellenőrzési rendszert*, amelynek az a rendeltetése, hogy az eladásra kínált – már a kereskedelmi forgalomban lévő – termékek közül kiszűrje azokat az árukat, fogyasztási cikkeket, amelyek veszélyeztetik a fogyasztók egészségét és biztonságát. Ez a tevékenység a piacfelügyeleti eljárás.

A fejlett piacgazdasággal rendelkező országokban a fogyasztóvédelmi szervezetek között hatékony a *munkamegosztás*. A fogyasztók anyagi érdekeit (az egyezségek közvetítésével, perindítással, vagy a békéltető testületekben való részvétellel) általában a *civil szervezetek* védik. Az élet- és egészségvédelem érdekében mindig a *hatóság* intézkedik, ez a piacfelügyeleti tevékenység.

A fogyasztóvédelemmel és a piacfelügyelettel kapcsolatos EU-konform rendszer kialakítása 1996-ban kezdődött, a kormány ekkor dolgozta ki a szabályozás alapelveit. Átalakult a fogyasztóvédelmi intézményrendszer, a fogyasztóvédelmi és a piacfelügyeleti ellenőrzés elvált a vizsgáló-tanúsító intézményi feladatoktól, az általános piacfelügyeleti hatáskörrel rendelkező Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség fejlett laboratóriumi háttérrel épített ki. A piacfelügyelet stratégi-

áját a kormány 1036/1999.(IV. 21.) számú határozata jelöli ki.

Hétköznapi piacfelügyelet

(kép a 7. oldalon).

Ezt a hosszabbítót egy piacon találták a felügyelők. Amennyiben eredeti állapotában, szétszedetlenül látjuk, semmi kivetnivalót nem találunk benne. Ha csak azt nem, hogy az alján CE-jelölés volt, miközben a villamos szerelési anyagokon és kellékeken ezt nem szabad feltüntetni (csak az elektromos berendezéseken). Hiányzik róla a MEEI-szám, amely tanúsítja, hogy biztonságos eszközzel van dolgunk. Munkatársaink alaposan megvizsgálták a terméket. A szétbontást követően tűnt fel a látható kép. Az ábra 1-sel jelzett része szerint földelt hosszabbítóval van dolgunk, tehát a fogyasztó a kellő gondossággal járna el, ha a mosógépéhez ilyet használna. A 2. számmal jelölt helyen viszont nem található földelési huzalvégződés az aljzatban. Nincs ugyanis ilyen huzal. A gyártó ezzel veszélyezteti a fogyasztó életét. A 3. pontot csak azért jelöltük meg, hogy felhívjuk a figyelmet a

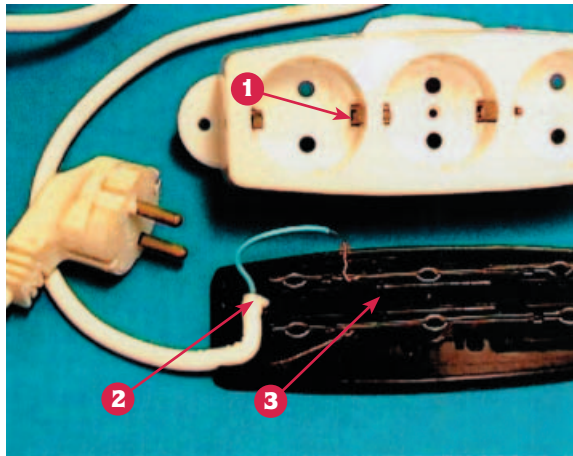
szakszerűtlen csatlakozási kivitelezés-re (ilyen lazán nem lehet rögzíteni olyan vezetéket, amelyen erős áram halad át). Ezen a ponton magas hőmérséklet alakul ki, amely könnyen tüzet okozhat. Jelen esetben, ha áramütés következtében baleset történne, vagy lakástűz ütne ki, a termékfelelősségi törvény értelmében a gyártó lenne a felelős, amennyiben az nem ismert, akkor a forgalmazó. Ha a termék nem minősül biztonságosnak, a piacfelügyeleti hatóság intézkedik. Ez esetben a forgalmazást megtiltottuk. A veszélyről a fogyasztókat tájékoztattuk, a forgalmazónak fogyasztóvédelmi bírságot kellett fizetnie.

1. A piacfelügyelet meghatározása

A piacfelügyeletnek nincs jogszabályi definíciója, az unió egyes tagországaiban sem pontosan ugyanazt értik a fogalom alatt. Ezért – a Gazdasági és Közlekedési Minisztériummal egyeztetve – a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség (FVF) a következő közelítő meghatározást használja:

A piacfelügyelet – tiszteletben tartva a piaci automatizmusokat és törvényszerűségeket – az állam által kijelölt közigazgatási szervezet olyan hatósági ellenőrzési és felügyeleti tevékenysége, amely magában foglalja

- a piac folyamatos ellenőrzését olyan árucikk fellelése céljából, amely nem felel meg a rá vonatkozó követelményeknek, elsősorban a termékbiztonságosság tekintetében;
- a jogsértés súlyával arányban álló intézkedések meghozatalát;

- szükség esetén a termék értékesítésének valamilyen feltétel teljesítéséhez kötését, súlyosabb esetben kivonását a forgalomból, elkobzását és/vagy megsemmisítését;
- a jogkövető magatartás biztosítása és a visszatartás érdekében szankció alkalmazását azokkal szemben, akik veszélyes terméket hoztak forgalomba.

A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény értelmében a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség irányítja a termékbiztonsággal összefüggő piacfelügyeleti feladatokat. Külön jogszabály más hatóságnak is adhat piacfelügyeleti hatáskört, de a fogyasztóvédelmi törvény 43. paragrafusának f. pontja a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséget nevesíti, mint olyan hatóságot, amelyik piacfelügyeleti tevékenysége keretében minden fogyasztót érintő ügyben jogosult vizsgálatot végezni.

2. A termékek biztonságosságára vonatkozó közöségi és magyar jogszabályok

Az Európai Unióban alapvető elvárás, hogy ne hozzanak forgalomba olyan terméket, vagy ne alkalmazzanak olyan eljárást, amely veszélyezteti emberek egészségét, testi épségét vagy vagyoni biztonságát. Az EU-tagállamok számára a *92/59 EGK irányelv* jelöli meg az általános termékbiztonság szabályait. Ez azokra a termékekre vonatkozik, amelyekre nem született külön termékspecifikus irányelv.

Magyarországon a biztonságosságra vonatkozó kitételeket a fogyasztóvédelemről szóló *1997. évi CLV. törvény* és a *79/1998. (IV. 29.) kormányrendelet* fogalmaz-

za meg. Eszerint biztonságos az a termék, amely a rendeltetésszerű vagy ésszerű használat időtartama alatt nem, vagy csak az ésszerűen megengedhető minimális mértékben veszélyezteti a fogyasztók életét, egészségét, testi épségét.

A *83/357 EGK irányelv* szerint nem hozható forgalomba olyan áru, amely másnak tűnik, mint amilyennek külső megjelenése, formája, mérete, színe, csomagolása vagy címkéje alapján a fogyasztó vélheti. Ezzel különösen a legvesélyeztetettebb korosztályt, a kisgyermeket kívánják védeni, hiszen például a csomagolása szerint élelmiszernek tűnő, valójában azonban vegyszert tartalmazó áru véletlen elfogyasztása mérgezést okozhat. Ezzel az irányelvvel analóg szabályozás a magyar jogrendben is létezik, a *79/1998. (IV. 29.) kormányrendelet* tartalmazza.

A *92/59 EGK irányelv* szerint valamennyi tagállam köteles megalkotni saját nemzeti jogszabályait annak érdekében, hogy csak biztonságos áru kerülhessen forgalomba. Ezzel összefüggésben Magyarország jogalkotási kötelezettségének eleget tett. A leglényegesebb hazai jogszabályok a következők:

- a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény;
- az áruk és szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügye-

- leti eljárásról szóló 79/1998.(IV. 29) kormányrendelet;
- a gépek biztonsági követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló 21/1998.(IV. 17) IKIM rendelet;
 - az Európai Megállapodáshoz kapcsolódó, a megfelelőség értékeléséről és az ipari termékek elfogadásáról szóló jegyzőkönyv kihirdetésére vonatkozó 84/2001. (V. 30.) kormányrendelet;
 - az egyes villamosági termékek biztonsági követelményeiről és az azoknak való megfelelőség értékeléséről szóló 79/1997.(XII. 31.) IKIM rendelet;

- a gyermekjátékszerek biztonságossági követelményeiről, vizsgálatáról és tanúsításáról szóló 24/1998.(IV. 29) IKIM-NM együttes rendelet;
- az egyes gázfogyasztó készülékek kialakításáról és megfelelőségének tanúsításáról szóló 22/1998.(IV.17.) IKIM rendelet;
- az elektromágneses összeférhetőségről szóló 31/1999.(VI. 11.) GM-KHVM együttes rendelet;
- a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény;
- az élelmiszerekről szóló 1995. évi XC. törvény;
- a 40/2001. (XI. 23.) EüM rendelet a kozmetikai termékekről;
- a 168/2002.(VIII. 2.) kormányrendelet a vámárúk piacfelügyeleti eljárásáról.

Az említett irányelv megszabja, hogy ki kell jelölni olyan hatóságokat, amelyek ellenőrzik a termékek biztonságosságát. E hatóságoknak felhatalmazást kell kapniuk minden olyan intézkedésre, amellyel a nem biztonságos termékek forgalmazását megakadályozzák, korlátozzák. Ennek megfelelően alkotta meg az Országgyűlés a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, és adta ki a kormány a 79/1998. (IV. 29) sz. rendeletet, amelyek a piacfelügyeleti hatóságok feladat- és hatáskörét állapítják meg.

3. A CE-jelölés

A magyar fogyasztók egyre gyakrabban találkozhatnak egyes termékeken a CE-jelöléssel. A 93/465 EKG tanácsi határozat fogalmazta meg a CE-jelölés használatának szabályait. Az ennek megfelelő hazai rendelkezések megalkotására a fogyasztóvédelemről szóló törvény hatalmazza fel a kormányt. A jelölés az EU belső piaci működésének alapvető eszköze. Arról tanúskodik, hogy az e jelölést magán hordozó termék a rá vonatkozó *összes irányelv előírásainak megfelel*, s az unió bármely tagállamában *korlátozás nélkül forgalomba hozható*.

CE-jelöléssel hozhatók forgalomba (50–1000 volt névleges feszültségű váltóárammal

működtetett) elektromos termékek, gázkészülékek, játékok, gépek, egyszerű nyomástartó edények, elektromágneses összeférhetőségi direktíva hatálya alá eső termékek (például rádióhullámos távirányítós játékok) és csatlakozáskor az építőanyagok. A CE-jelölést a gyártó helyezi el a terméken, az egyben gyártói nyilatkozatnak minősül.

A hatóságok piacfelügyeleti tevékenységüket a következő jogszabályok alapján végzik:

- a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény;
- az áruk és szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról szóló 79/1998. (IV. 29) kormányrendelet;
- az Európai Megállapodáshoz kapcsolódó, a megfelelésértékeléséről és az ipari termékek elfogadásáról szóló jegyzőkönyv kihirdetésére vonatkozó 84/2001. (V. 30.) kormányrendelet. (Az Európai Unióból érkező és az oda szállított magyar áruk – gépek, villamos-biztonsági készülékek, melegvízvezetők, gázkészülékek, orvosi eszközök és a gyógyászati termékekre vonatkozó direktíva hatálya alá eső termékek – akadálytalanul forgalomba hozhatók, ha *bejelentett tanúsító intézet* tanúsítja a termék biztonságosságát. Jelenleg Magyarországon négy ilyen van: a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet, a TÜV Rheinland Hungary, a Műszaki

Biztonsági Vizsgáló és Tanúsító Intézet és az Orvostechnikai Intézet. A jogszabály megadja, hogy az egyes tagországokban hol és kitől lehet megtudni, hogy melyek a kijelölt tanúsító intézetek.)

4. Termékbiztonsági alapelvárások

A fogyasztóvédelemről szóló törvény kimondja, hogy a *gyártó* köteles gondoskodni a termék biztonságosságról, s csak biztonságos áru hozható forgalomba.

A *forgalmazó* kötelessége, hogy ne árússon olyan terméket, amelyről tudja vagy más forrásból tudhatja, hogy nem biztonságos. Ő az, aki köteles megtenni az áru biztonságosságával összefüggő cselekedeteket. Így köteles – a termék gyártójával együttműködve – tájékoztatni a fogyasztót az áru használatával együtt járó kockázati tényezőkről.

Az áruk biztonságosságának követelményeit *jogszabály* vagy *nemzeti szabvány* határozza meg. Ha ilyen nem áll rendelkezésre, akkor a tudomány és technika mindenkori állása szerinti egészségügyi, biztonsági és technikai ismeretek alapján kell meghatározni a termék biztonságosságát. Tilos forgalomba hozni olyan árut, amelynek tényleges tulajdonsága nehezen ismerhető fel. Ilyen termék például egy vegyszer, ame-

lyet valamilyen élelmiszerhez hasonló csomagolásban árúsítanak.

Egy adott termék biztonságosságának meghatározásánál a következőkre kell figyelemmel lennie a gyártónak, illetve a forgalmazónak:

- az áru összetétele, az összeszerelésére és a karbantartására vonatkozó utasítások szakszerűsége, közérthetősége, az áru csomagolása;
- a termék más áruval történő együttes használatával vagy tevékenység végzésével fellépő veszély;
- az áru használatának hatása a fokozott veszélynek kitett fogyasztókra, például a kisgyermekekre, a gyengénlátókra, a mozgáskorlátozottakra.

Jellemző példa az ilyen esetre, amikor hegyes orrú gyermekcipőt gyártanak és forgalmaznak. Konkrét jogszabály ugyan ezt nem tiltja, de a gyártótól elvárható lenne annak ismerete, hogy a láb normális anatómiai fejlődését veszélyezteti a szűk cipő (kalapácsujj kialakulásához vezethet). Ekkor a piacfelügyeleti hatóság – beszerelve az Orthopédiai Klinika szakmai véleményét – fellép az ilyen termék forgalomba hozatala ellen.

A piacfelügyeleti ellenőrzésnek az is a tárgya, hogy a gyártó megfelelő módon felhívta-e a

fogyasztó figyelmét az áru rendeltetészerű használatával együtt járó kockázatra (például a sétálómagnók fülhallgatójának halláskárosító hatására túlságosan nagy hang-erő esetén). A kockázati tényezők feltárása és a fogyasztók tájékoztatása a gyártó és a forgalmazó kötelessége. A tájékoztatás része a kockázati tényező elhárítását elősegítő fogyasztói magatartás bemutatása is (például ne dobjuk tűzbe a kiürült aeroszolos flakont).

5. A piacfelügyeleti vizsgálat

A vizsgálatot kiváltó *okok* a következők lehetnek:

- *Fogyasztói bejelentés:* A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség feladatkörébe tartozik a fogyasztói bejelentések kivizsgálása. Ezek tárgya gyakran *figyelemfelkeltés* valamilyen, a fogyasztó által veszélyesnek vélt termékkel kapcsolatban. A főfelügyelőség ezt fontos információforrásnak tekinti, és éppen ebből kiindulva gyártatott le 100 ezer bérmentesített, postán feladható levelezőlapot, amelyen a fogyasztó a bejelentést megteheti. A levelezőlap a nagy ügyfélforgalmat lebonyolító helyeken megtalálható. A bejelentést személyesen is meg lehet tenni Budapesten az FVF Vásárlókapcsolatok Irodáján, vidéken pedig a megyei felügyelőségeken. A bejelentésről jegyzőkönyv készül.

Ilyen eset az, amikor egy hajszárítót a fürdőkádban kívánnak használni, vagy papírsárkányt magasfeszültségű távvezeték mellett eregetnek. Ezekben az esetekben a fogyasztók figyelmét az áru használati-kezelési útmutatójában fel kell hívni a veszélyforrásokra.

- *Fogyasztói reklamáció során felismert veszély:* A vásárló és a kereskedő közötti, termékekkel kapcsolatos reklamációs vitát a főfelügyelőség *áruvizsgálata* hivatott eldönteni. Ilyenkor mód nyílik arra, hogy a termék összetevőit és a gyártási technológia szakszerűségét megvizsgáljuk, s kitérünk a termék biztonságosságának megállapítására is (veszélyes ruhafestékek, vagy a láb anatómiai felépítéséhez nem alkalmazkodó lábbeli stb.).
- *Vizsgáló intézetektől kapott tájékoztatás:* A gyártást követően a hazai vagy az importból származó termékek döntő része valamilyen vizsgáló-tanúsító intézetbe kerül, ahol a terméket tüzetesen megvizsgálják. Ilyenkor kiderülhet a veszélyesség jellege és mértéke. A vizsgáló intézet *megkeresi a gyártót*, és a *hiba kijavítására* szólítja fel. Ha erre nincs mód (import termék), vagy a hiba olyan súlyos, illetve a gyártó nem hajlandó a veszélyesség megszüntetésére, a vizsgáló intézet tájékoztatja a főfelügyelőséget.

- *Társhatóságoktól, más államigazgatási intézményektől kapott információ:* Bejelentés érkezik más intézményhez is. Számos bejelentést kapnak a települési önkormányzatok, s a polgármesteri hivatalok maguk is végeznek helyi vizsgálatot, fellelhetnek veszélyes árut. Ekkor az intézmény az ügyet áthelyezi a hatáskörrel rendelkező FVF-hez.
- *Gyártóktól, forgalmazóktól, kamaráktól, szakmai szövetségektől kapott tájékoztatás:* A felsorolt szervezetek közvetlen résztvevői a piacnak, a legelőbb ismeretekkel rendelkeznek. A veszélyes árura vonatkozó jelzések gyakran szakmai szervezetektől érkeznek. Előfordul, hogy konkurens cég jelez valós vagy annak vélt veszélyt. Ilyenkor a vizsgálatot elvégezzük, de általában kiterjesztjük a bejelentőre is.
- *A médiától és a civil szervezetektől kapott információk:* A sajtóorgánumok gyakran beszámolnak veszélyes termékekről. A civil szervezetek napi kapcsolatban vannak a fogyasztókkal.
- *KPIR, RAPEX, TRAPEX rendszerek jelzései:* A Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszert (KPIR) a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség üzemelteti. Ebben a számítógépes rendszerben rögzítik valamennyi piacfelügyeleti hatóság által veszélyesnek ítélt termék adatait. A RAPEX-rendszerben az Európai Unióban veszélyesnek nyilvánított termékeket tartják nyilván, a TRAPEX-ben

a csatlakozni kívánó országok veszélyes termékeit rögzítik.

- *Vámszervektől kapott jelzések:* E témával külön fejezetben részletesen foglalkozunk.

A főfelügyelőségre befutó jelzéseket is figyelembe véve állítjuk össze *vizsgálati terülnket*. Ezt befolyásolja az, hogy egy adott termékkört mikor vizsgáltunk utoljára.

A tervezés során figyelembe kell venni a következőket:

- az ellenőrzés lehetőleg *olyan forgalmazónál* történjen, ahol a korábbi időszakban hiányosság miatt intézkedni kellett;
- az ellenőrzés *olyan termékcsoporthra* terjedjen ki, amelyeknél a piacfelügyeleti hatóságnak korábban intézkednie kellett.

A vizsgálandó témakörök a főfelügyelőség éves vizsgálati munkatervébe kerülnek. A vizsgálati programot a fogyasztóvédelmi törvény értelmében a gazdasági és közlekedési miniszter hagyja jóvá.

6. A piacfelügyeleti ellenőrzés

A piacfelügyeleti ellenőrzés mindig *termékre* vonatkozik, s azt hivatott megállapítani, hogy egy adott termék használata jelent-e veszélyt a fogyasztóra vagy sem.

Ha az ellenőrzés során az eljáró felügyelőben valamilyen gyanú ébred arra vonatkozóan, hogy az áru problematikus, akkor

a piacfelügyeletet ellátó hatóság jogosult ingyenesen *mintát* venni és azt *vizsgálati analízisre* elszállítani.

A mintavételről kötelező *mintavételi jegyzőkönyvet* felvenni. Ebben rögzíteni kell a mintavétel időpontját, a termék pontos megnevezését, a minták darabszámát, a termék azonosítóit, a mintát képező

áru helyszínen található készletét, a mintául vitt áru(k) értékét, a felelős bolti dolgozó nyilatkozatát arról, hogy kéri vagy nem kéri az ellenmintát. Az ellenőrzött személy bármilyen *észrevételt* tehet. Lehetőség van *ellenminta-vételre* (a mikrobiológiai vizsgálat kivételével), véleménykülönbség esetén a terméket más, akkreditált laboratóriumban meg lehet vizsgáltatni (a végső döntés ez esetben a bíróságra tartozik).

Ha az áru nem tűnik biztonságosnak, akkor a biztonsági vizsgálathoz szükséges időtartamig a felügyelőség jogosult ideiglenes intézkedés keretében az *áru forgalmazását, reklámozását megtiltani*. A mintát beszállítják a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőségre, ahol a szakmai osztályok koordinálják a további tevékenységet.

A felügyelőség elrendelheti az intézkedés azonnali végrehajtását, függetlenül attól, hogy a határozat ellen lehet-e fellebbezni, de ennek nincs halasztó hatálya. Ez egyben az eljáró hatóság felelősségét is növeli, hiszen alaptalan árumozgás-korlátozás esetén a kötelezett kártérítést kérhet.

Van olyan eset, amikor a termékből nem kell mintát venni, mert e nélkül is megállapítható, hogy az *áru hiányos*. Ilyen eset az, amikor nincs CE-jelölés egy gyermekjátékon vagy hálózati feszültséggel működtethető háztartási gépen, hiányzik a használati vagy a kezelési útmutató. Ekkor a területi felügyelőség eljáró munkatársa (illetve a területi felügyelőség) jogosult az áru értékesítését államigazgatási határozatban megtiltani, feltételhez kötni. A terméket addig nem szabad értékesíteni, ameddig a hiányosságot nem pótolják. A hiányosság megállapításakor felméri az adott áru készletét, ennek érté-

kesítését *korlátozza* a felügyelő. Ha mégis eladnak abból, akkor az *szankcionálható*. Amennyiben a hiányosságot felszámolták, a felügyelőség *feloldó határozatot* hoz.

6.1. A mintával kapcsolatos főfelügyelőségi tevékenység

A főfelügyelőségre bevitt minta a területre szakosodott szakemberhez kerül. A minta azonosító számot, a mintaügyirat iktatószámot kap. Az adatok bekerülnek a Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszerbe.

A mintát elsődlegesen *szemrevételezik*, hiszen lehetnek olyan hibák, hiányosságok, amelyek már így is felfedezhetők (például nincs CE-jelölés, hiányzik az áru pontos megnevezése). Ilyen esetekben a szükséges intézkedéseket további beható vizsgálat nélkül is meg lehet hozni.

A piacfelügyeleti vizsgálatot végző munkatárs *jogosult belépni* a biztonságosság ellenőrzéséhez szükséges valamennyi helyiségbe, telephelyre. Ha ebben akadályozzák, a rendőrség segítségét kérheti. Valamennyi szükségesnek tartott *iratba betekint*het, azokról másolatot készíthet. Lehetőség *kép és hangfelvétel* készítése, de ezek csak az adott ügyet érintő hivatalos eljárásban használhatók fel. Az iratokba a betekintést nem lehet megtagadni üzleti titokra hivatkozva. Az ily módon megszerzett információt a felügyelő *szolgálati titokként* köte-

les kezelni, azt illetéktelennek (például versenytársnak) átadnia tilos.

6.2. A fogyasztóvédelmi szakembert érintő munkafázisok

- A kötelező jelölések, címkézési előírások tartalmi megfeleléségének átvizsgálása.
- Indokolt esetben a megfeleléségi nyilatkozat és műszaki dokumentáció bekérése. (Az érintett – a gyártó, az importőr, a forgalmazó – köteles a dokumentumokat a fogyasztóvédelmi hatóságnak átadni. Nem hivatkozhat üzleti titokra, mivel az esetleges üzleti, gyártási titok jogszerű felhasználását a hatóságnak szavatolnia kell, az azzal való visszaélés büntetendő cselekmény.)
- A megfeleléségi nyilatkozat tartalmi megfeleléségének ellenőrzése.
- A műszaki dokumentáció tartalmi megfeleléségének ellenőrzése.
- A magyar nyelvű használati útmutató tartalmi ellenőrzése arra vonatkozóan, hogy a fogyasztó megkapja-e az információt a biztonságos használatról.

6.3. Laboratóriumi analízis

A szemrevételezés, illetve a dokumentációkból nyert ismeretek alapján a szakember eldönti, hogy milyen *műszeres vizsgálatokat* rendeljen el. Erről írásos *megrendelőlapot* készít. A vizsgálandó termékminta lehet

címkével, névvel ellátott, de lehet anonim is, ekkor *kódszámot* kap. A vizsgálatok többségét a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség saját laboratóriumaiban végzik, de meg lehet rendelni *akkreditált laboratóriumtól* is, ha nincs megfelelő módszer vagy eszköz a saját vizsgálathoz.

Az elvégzett laboratóriumi vizsgálatokról dokumentáció készül, ugyanis egy esetleges későbbi vita során be kell tudni mutatni a megállapítás alapjául szolgáló vizsgálati módszert és mérési eredményt. Az eredményeket összesítve a laboratórium *vizsgálati jelentést* készít, amelyet a megrendelő kézhez kap.

6.4. Értékelés

A laboratóriumi vizsgálati jelentés és a dokumentációk értékelése alapján a piacfelügyeleti szakértő elkészíti a *szakvéleményt*, a tényleges megállapítások és a jogszabályi előírások egybevetésével. Ez lényegében döntés arról, hogy a termék biztonságos-e vagy sem. Ha a termék biztonságos, akkor azt szabad tovább értékesíteni, ha veszélyesnek bizonyul, akkor termék-forgalmazási korlátozások és szankciók következnek.

6.5. Intézkedések

A termék forgalmazásával kapcsolatos intézkedésre első fokon a területi felügyelőség jogosult. A főfelügyelőségen elkészített

szakvéleményt megküldik további eljárásra a területileg illetékes megyei felügyelőségnek. A *szakvélemény tartalma* a következő lehet:

- ha az áru biztonságos, akkor az esetleges korábbi korlátozást határozati úton feloldja;
- a kedvező vizsgálati eredményről tájékoztatja azt az intézményt, ahonnan a minta származik;
- elrendeli az áru használatából származó veszélyre vonatkozó figyelmeztető jelzés elhelyezését;
- megtiltja az áru forgalomba hozatalát, korlátozza az áru reklámozását;
- elrendeli a már forgalomba hozott áru forgalomból való kivonását;
- ha indokolt, a környezetvédelmi szempontok figyelembevételével elrendeli az áru megsemmisítését.

A veszélyes árurol széles körűen *tájékoztatni* kell a fogyasztókat. Erre többféle megoldás létezik:

- a gyártó, a forgalmazó vagy az importőr maga tesz közzé közleményt (a sajtóban, a rádióban, a televízióban), és intézkedik a termékek forgalomból, fogyasztótól való visszagyűjtéséről, a végrehajtást a felügyelőség ellenőrzi;
- a felügyelőség vagy a főfelügyelőség maga tesz közzé tájékoztatást, és kötelezővé teszi a forgalmazónak, hogy a ter-

méket vonja vissza a forgalomból és vásárolja vissza.

A területi felügyelőség határozata ellen benyújtott *fellebbezést* a főfelügyelőség vezetője bírálja el. A másodfokú határozatot a *bíróságon* lehet megtámadni. A fellebbezésnek *nincs halasztó hatálya* a veszélyesnek ítélt termék esetén, ilyenkor a forgalmazást azonnal felfüggesztik.

A forgalmazással kapcsolatos szabályok megszegése miatt a területi felügyelőség bírságot szab ki. A *bírságtípusok* a következők:

- *Szabálysértési bírság*: Természetes személyekre szabható ki. A bírság felső határát jogszabály határozza meg. Halmazati szabálysértés esetében a bírság összege 50 százalékkal emelhető. Fogyasztóvédelmi szabálysértési alakzatokban a maximális bírság 150 000 forint lehet. A szabálysértési határozatot a bíróságon lehet megtámadni. Az eljáró hatóságnak méltányossági kérelmet lehet benyújtani.
- *Fogyasztóvédelmi bírság*: A jogsértés összes körülményének gondos mérlegelésével kell kiszabni, alsó és felső határ nincs.

Jogorvoslatért a főfelügyelőséghez benyújtott fellebbezéssel lehet fordulni.

- **Minőségvédelmi bírság:** Csak élelmiszerek esetében lehet kiszabni. A mértéket megadott képlet alapján kell meghatározni, termékenként 20 000 forinttól egymillió forintig terjedhet. A határozat ellen a főfelügyelőségen lehet fellebbezni.
- **Végrehajtási bírság:** Ha a jogerős határozatot nem hajtják végre, akkor lehet kiszabni. Maximális összege 100 000 forint. Fellebbezés a főfelügyelőségen lehetséges.

A főfelügyelőség további kötelezettsége a veszélyes termékekkel kapcsolatban, hogy azokat rögzíteni kell a Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszerben. Ennek publikus változata az FVF honlapján is olvasható

7. Vámáruk piacfelügyeleti vizsgálata

Magyarországon nagy szerepe van a vámáruk piacfelügyeleti ellenőrzésének is. A vámhatósági intézkedések célja, hogy a nem biztonságos termék ne kerülhessen a belföldi fogyasztói forgalomba, azaz a termék ne lehessen „belföldiesíthető”, a vámhatóság a vámeljárást tagadja meg. Ez a mechanizmus az unióban a *339/1993 EGK rendelet* – amely a vámáruk előzetes piacfelügyeletével foglalkozik – alapján kötelező. A tagállamok kötelesek azt jogi és eljárási

rendjükbe beépíteni. 2003. január 1-jétől a *168/2002.(VIII. 3) kormányrendelet* (amely a 79/1998.(IV. 29) kormányrendelet módosítása) szerint a hatóságok Magyarországon is kötelesek elvégezni ezt a tevékenységet.

A tevékenység hatékonyságának előfeltétele a vámszervek és a piacfelügyeleti hatóságok együttműködése.

A vámhatóságnak más piacfelügyeleti hatóságokkal is van közvetlen kapcsolata:

- gyógyszerek esetében az Országos Gyógyszerészeti Intézettel;
- állatgyógyszer esetében az Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer- és Takarmány-ellenőrző Intézettel;
- tápszerek tekintetében az Országos Tisztifőorvosi Hivatallal;
- közúti járművek esetében a Közlekedési Főfelügyelettel.

7.1. A vámhatóság tevékenysége

A vámhatóság normál vámeljárás keretében *felfüggeszti* annak a vámárúnak a *vámkezelését*, amely termékbiztonságosság szempontjából *aggályos* vagy *okmányhiányos*. Ilyen „okmánynak” kell tekinteni a CE-jelölés meglétét az elektromos termékeken, a gyermekjátékokon, s más készülékeken. Okmánykategóriába tartozik a termék pontos megnevezése, összetétele, élelmiszereknél és kozmetikumoknál a minőség-megőrzési idő fellelhetősége. A felfüggesztésről

értesítést kap a vámeljárást kérő és a piacfelügyeleti hatóság.

A vámhatóság számítógépes nyilvántartásában rögzíti a piacfelügyeleti hatóságok riasztásait. Az egyéb figyelemfelkeltő adatokat kockázatelemzési rendszerében és eljárásában felhasználja.

A piacfelügyeleti hatóság döntését figyelembe véve a *következő cselekményeket* végezheti a vámhatóság:

- a termék kedvező elbírálása esetén elvégzik az áru vámkezelését;
- ha a piacfelügyeleti hatóság megállapítja, hogy az áru okmányhiányos, akkor rávezetik az áru vámkísérő okmányára, hogy „a termék nem megfelelő, forgalomba nem hozható”;

- ha a piacfelügyeleti hatóság megállapítja, hogy a vámhatóság által megjelölt termék veszélyes, akkor a termék vámkísérőjére rávezetik: „veszélyes termék, forgalomba nem hozható”;
- amennyiben a piacfelügyeleti hatóság nem hoz döntést három munkanapon belül, elvégzik a vámkezelést.

7.2. A piacfelügyeleti hatóság feladatai

A piacfelügyeleti hatóság figyelemmel kíséri a piaci eseményeket, kockázatelemzési rendszerében kimutatja, hogy mely termékek, mely forgalmazók tevékenysége jelenthet veszélyt, és minderről tájékoztatja a vámhatóságot.

A hatóság által veszélyesnek ítélt termékről minden esetben tájékoztatást ad a vámhatóságnak, függetlenül attól, hogy honnan származik a figyelemfelhívás (fogyasztói jelzés, KPIR-ben megjelenő társhatósági riasztás stb.).

Okmányhiány esetén három munkanapon belül államigazgatási határozatot hoz, azt megküldi a vámhatóságnak, amely alapján a vámpapírokra rávezetik az előbbiekben már jelzett „okmányhiányos” záradékot.

A vámhatóság által *veszélyesnek vagy gyanúsnak jelzett áru* vizsgálatát elvégzi, és három munkanapon belül határozatot hoz, amelyet megküld a vámhatóságnak. Ha az áru veszélyes, rávezetik a kísérőokmányra a

korábban ismertetett „veszélyes” záradékot. Ezt követően a hatóság a határozat azonnali végrehajtását rendeli el. Az ilyen áru belföldi forgalom számára nem vámkezelhető.

A „veszélyes áru, forgalomba nem hozható” jelzéssel ellátott termékekről tájékoztatást ad az Európai Bizottságnak a KPIR-en keresztül.

Amennyiben a piacfelügyeleti hatóság három munkanapon belül nem válaszol a vámhatóság jelzésére, akkor a vámkezelést el kell végezni. Ha viszont a piacfelügyeleti hatóság vizsgálatot kíván végezni, akkor a három napot 15 nappal meg lehet hosszabbítani (és indokolt esetben újabb 15 napot lehet igénybe venni). A vizsgálat esetleges időigényessége is indokolhatja a hosszabbítást. Van olyan eset, amikor a piacfelügyeleti hatóság három munkanapon belül nem tud határozatot hozni. Ilyenkor a vámhatóság ugyan elvégzi a vámkezelést, de a piacfelügyelet már tudja, hogy mely importőrnél lehet megtalálni az adott árut, ahol szükség esetén elvégezheti a vizsgálatot.

A hatóságoknak *gondosan mérlegelniük* kell az árumozgás felfüggesztését, ugyanis csak indokolt esetben lehet akadályozni az áruk szabad áramlását. Az eljárás érintettjének lehetősége van jogorvoslatra, kártérítést is kérhet a kiesett forgalom miatt bekövetkezett kárért (államigazgatási tevékenység által bekövetkezett kárért).

8. Számítógépes rendszerek

8.1. Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszer

A KPIR a veszélyes termékek hazai információs bázisa, ezen keresztül zajlik a hatóságok kölcsönös adatszolgáltató tevékenysége a veszélyforrásokról.

A hazai termékbiztonsági szabályozás az Európai Unió általános termékbiztonságról szóló 92/59/EGK irányelvén alapul, ennek megfelelően tartalmazza a fogyasztóvédelmi törvény a Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszer létesítésének és működtetésének kötelezettségét (a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és a fogyasztóvédelmi felügyelőségek számára).

A KPIR működésének *főbb szabályai* a piacfelügyeleti eljárásról szóló kormányrendelet szerint a következők:

- a fogyasztóvédelmi feladat- és hatáskörrel rendelkező szervek kötelesek a tudomásukra jutott tények vagy körülmények alapján haladéktalanul tájékoztatni a főfelügyelőséget mindazon árukról vagy szolgáltatásokról, amelyek nem felelnek meg a biztonságossági követelményeknek;
- a főfelügyelőség az így tudomására jutott adatok alapján haladéktalanul tájékoztatja a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező felügyelőséget, területi gazdasági kamarát,

vámhatóságot, vagy ha az ügy más szerv hatáskörébe tartozik, megkeresi az eljárásra jogosult hatóságot;

- az egyes ügyekben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező felügyelőség az adatok alapján köteles a piacfelügyeleti ellenőrzést haladéktalanul, de legfeljebb 15 napon belül (ez egy alkalommal legfeljebb 15 napra meghosszabbítható) lefolytatni;
- a főfelügyelőség és a felügyelőségek a piacfelügyeleti ellenőrzéssel kapcsolatos adatokat (dokumentumokat) a KPIR számítógépes rendszerében feldolgozzák és nyilvántartják (erre külön adatbázis készül, amely minden szükséges adatot tartalmaz);

- az adatbázis tartalmazza a veszélyesnek ítélt áru vagy szolgáltatás azonosító adatait, így a pontos megnevezést, a származási helyet, a gyártás vagy szolgáltatás időpontját, a gyártó, a forgalmazó megnevezését és pontos címét, valamint a forgalmazás korlátozására, megtiltására vonatkozó közigazgatási határozat számát és keltét;
- a megfelelőség-tanúsító intézet köteles a piacfelügyeleti hatóságot tájékoztatni arról, ha a vizsgálata alapján megállapítható, hogy az áru vagy szolgáltatás csak meghatározott feltételek teljesítése mellett hozható forgalomba, vagy ha a termék vagy szolgáltatás a fogyasztó egészségét, életét közvetlenül veszélyezteti.

8.2. RAPEX- és TRAPEX-rendszer

Az EU-tagállamok működtetik a veszélyes termékekről tájékoztatást adó számítógépes rendszert. Bármely tagország jogosult adatot bevinni, ha megállapítja egy termékről, hogy az nem biztonságos. Az ilyen termék *forgalmazása az unió teljes piacán tilos*. Külön rendszere van az élelmiszer- és nem élelmiszer termékeknek. A bevitt adatok jellege megegyezik a magyar KPIR-ben megtalálható adattartalommal. A *RAPEX-rendszernek csak EU-tagország lehet a használója*, de az elmúlt évben egyre gyakrabban kapnak tájékoztatást az ott nyilvántartott termék megjelenéséről a csatlakozásra váró országok is.

A TRAPEX-rendszerben az unióhoz csatlakozni kívánó országok vesznek részt. Ma már az internetre épül a kapcsolat. Ha valamely ország piacfelügyeleti hatósága veszélyes terméket talál, köteles azt a rendszerben feltüntetni. Az ellenőrzés és a riasztás különösen az importárúkra irányul. Előfordult ugyanis, hogy egy adott exportőr az egyik országban letiltott árut több mint egy év elteltével egy másik országban kísérelte meg értékesíteni. A riasztás eredményeként időben, még a beléptetés előtt vissza tudták fordítani az árut.

9. Más hatóságok piacfelügyeleti tevékenysége

A fogyasztóvédelmi törvény szerint az FVF ugyan a piacfelügyelet meghatározó intézménye, de számos más hatóságnak (élelmiszer-ellenőrző állomásoknak, egészségügyi hatóságoknak, vámszerveknek, műszaki biztonsági felügyeleteknek, környezetvédelmi felügyelőségeknek stb.) is van piacfelügyeleti jogköre.

Tekintettel arra, hogy a közösségi szabályozás megköveteli a piacfelügyeleti tevékenységek egységességét, elengedhetetlen, hogy az érintett hatóságok együttműködjenek, s ismerjék egymás intézkedéseit. Ez különösen fontossá válik a csatlakozást követő-

en, hiszen a RAPEX-rendszerhez – amelyet hazánkban a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség működtet majd – azonnal kapcsolódni kell.

A KPIR- és a TRAPEX-rendszerhez az érintett piacfelügyeleti hatóságoknak információt kell szolgáltatniuk. Ennek érdekében:

- Az FVF együttműködési megállapodást kötött a piacfelügyeleti hatóságokkal és a vámszervekkel.
- A vámtörvény lehetővé teszi, hogy a vámszervek a FVF-nek információt szolgáltatassanak.
- Bővült a piacfelügyeleti ellenőrzés jogi háttere azzal, hogy a közelmúltban kiegészült az áruk és szolgáltatások biztonságosságáról, valamint a piacfelügyeleti eljárásról szóló 79/1998 (IV. 29.) kormányrendelet a vámárú piacfelügyeleti ellenőrzésének lehetőségével. A rendelkezések 2003. január 1-jétől lehetővé teszik a vámszerveknek és a piacfelügyeleti hatóságoknak, hogy gyanú esetén a veszélyes termékeket a megfelelő piacfelügyeleti eljárás keretében már a vámkezelés során kiszűrjék.
- A Gazdasági és Közlekedési Minisztériumban létrejött a Piacfelügyeleti Tanács, amely a piacfelügyeleti hatóságok és az azokat felügyelő tárcák piacfelügyeleti tevékenységét hangolja össze, különös tekintettel az EU-csatlakozás követelményeire.

IV. Összegzés

A fogyasztóvédelmi politikában foglalt célok és prioritások teljesülése mellett jelentős eredmények születtek az EU-csatlakozási tárgyalásokkal összefüggésben. Tekintettel arra, hogy a csatlakozási tárgyalásokon a fogyasztóvédelem és a fogyasztók egészségének védelme

önálló fejezetben szerepelt, az elmúlt években számos jogharmonizációs feladatot és kötelezettséget kellett teljesíteni. Ennek eredményeként – anélkül, hogy Magyarország bármely kérdésben átmeneti mentességet kért volna – a fejezetet 1999-ben ideiglenesen lezárták.

V. További információforrások

Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség

<http://www.fvf.hu>

Európai Bizottság Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság

<http://europa.eu.int/comm/dg24>

Consumer Voice folyóirat

http://europa.eu.int/comm/dg24/library/pub/cv/index_en.html

**A „Fogyasztóvédelem,
a fogyasztók egészségének védelme”
témakörben eddig megjelent
Európai Füzetek:**

Dr. Bártfai Judit
Dr. Németh Anita – Dr. Wallacher Lajos
A fogyasztóvédelem
magánjogi eszköztára

Ahhoz, hogy a piac jól működjön, azt bizony ellenőrizni is kell. Célunk nyilvánvalóan az, hogy a termék, amelyet megveszünk, otthon ne okozzon csalódást. Milyen vasaló az, amelyet olcsón vettük ugyan, de amikor bedugjuk a konnektorba: ráz? Azt, hogy egy-egy áru ne veszélyeztesse az egészségünket, az államnak szavatolnia kell, ha pedig be akarnak csapni bennünket, az szankciókat von maga után. Magyarországon is be kell tartani a közösségi előírást, amely arra vonatkozik, hogy a fogyasztói érdekeket erőteljesebben kell érvényesíteni. Ezzel a mindannyiunk számára fontos kérdéssel foglalkozik a fogyasztóvédelem piacfelügyeleti fejezetét áttekintő füzetünk.

Szűcs András
igazgató
Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség